

Wilk – *Canis lupus*

Znaki szczególne:

- dorosły osobnik przypomina dużego psa, wyróżniają go jednak wąska klatka piersiowa i długie nogi z łokciami skierowanymi na zewnątrz i stopami skierowanymi do wewnątrz
- charakterystyczna czarna plama na zewnętrznej stronie ogona, około 10 cm od jego nasady (tzw. gruczoł fiółkowy), koniec ogona zwykle czarny

Długość ciała:

samce 100–150 cm, samice 100–120 cm

Długość ogona:

30–50 cm

Wysokość w kłębie:

70–80 cm, niekiedy nawet 90 cm

Masa ciała:

samce 45–50 kg, niekiedy nawet do 80 kg, samice 30–50 kg

Okrywa:

długa, gęsta sierść, na karku i grzbiecie charakterystyczna grzywa, trójkątnie rozszerzona na barkach, stroszona i najeżona przy agresywnej postawie, włosy grzywy i grzbietu ciemne, niekiedy czarne, jaskraworuda tylna część głowy i uszu, spód ciała jasnoruda lub jasnoszara, umaszczenie reszty ciała zmienne i zależne od cech osobniczych i środowiskowych oraz pory roku, zwykle ruda, rudobrzawa, szaroruda lub ciemnoszara

Inne cechy:

długi masywny pysk, czoło wyraźnie podniesione, sterzące do góry i nieco ukośnie osadzone uszy, skośnie ustawione oczy i sięgający do ziemi długi puszysty ogon, bardzo rozciągliwy przełyk pozwala na połykanie bardzo dużych kawałków mięsa, bardzo pojemny w stosunku do rozmiarów ciała żołądek

ZAGROŻENIA

Zagrożenia naturalne:

- ograniczona łączność między populacjami wilków w różnych częściach kraju

Zagrożenia ze strony człowieka:

- rosnące natężenie ruchu drogowego i rozbudowa sieci dróg ekspresowych i autostrad
- konflikty z rolnikami na skutek zabijania przez wilki zwierząt hodowlanych
- kłusownictwo związane z przypadkowym wpadaniem we wnyki zastawiane na sarny i dziki
- wzrost penetracji lasów przez ludzi i rozwój turystyki w miejscach szczególnie ważnych dla bytowania i rozrodu wilków
- ograniczenie bazy żerowej przez niewłaściwą gospodarkę populacjami jeleni, saren i dzików

WYMAGANE DZIAŁANIA

- wyznaczenie i ochrona sieci korytarzy migracyjnych oraz zwiększanie leśności w ich obrębie
- zabezpieczenie odpowiedniej liczby przejść dla zwierząt przez nowo budowane i modernizowane drogi ekspresowe i autostrady
- ochrona miejsc rozrodu wilków poprzez tworzenie stref ochronnych
- ograniczanie rozwoju turystyki w miejscach szczególnie ważnych dla bytowania i rozrodu wilków
- przeciwdziałanie konfliktom wywoływanym atakami wilków na zwierzęta hodowlane przez promocję właściwych zabezpieczeń stad, usprawnienie systemu odszkodowań, odstrzały interwencyjne oraz edukację hodowców i rolników
- walka z kłusownictwem
- zwiększenie liczebności jeleni i saren na obszarach zasiedlanych przez wilki
- edukacja ekologiczna

Wilk

Polski Związek Łowiecki

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI

Wilki potrzebują dużych przestrzeni. Terytorium zajmowane przez watahę wynosi 100–300 km² i zależy od dostępności pokarmu. Wilk jest wytrwałym wędrowcem, potrafi w ciągu dnia pokonać dystans kilkudziesięciu kilometrów, choć w poszukiwaniu partnerki ta odległość może dochodzić do ponad 600 km. Poruszają się stępem, kłusem i galopem. Wędrująca wataha sznuruje, czyli porusza się jednym śladem – poszczególne osobniki stąpają trop w trop. Stada wilków liczą do 20 osobników, zwykle jednak są znacznie mniej liczne, będąc grupą rodzinną składającą się z pary rodzicielskiej, młodych i ewentualnie części wilków z poprzedniego miotu. Watahy mają ściśle określoną hierarchię wewnętrzną utrwalaną rozwiniętym systemem komunikowania, głównie mowy ciała, odgłosów (wycia, szczekania, warczenia, skomlenia i pisków) oraz substancji chemicznych, tzw. feromonów.

Watahą dowodzi najsilniejsza para, tzw. para alfa, utworzona przez basiora i waderę, która jako jedyna ma prawo się rozmnażać. Porządku pilnuje zastępca przywódcy, odpowiedzialny za wymierzanie kar. Z tego powodu jest on nie lubiany przez pozostałe wilki i nigdy nie zostaje samcem alfa. Kary mają charakter symboliczny – zastępca otwiera szeroko pysk, w który winowajca wkłada swoją głowę.

Resztę watahy tworzą zazwyczaj spokrewnione z nimi osobniki. Każdy wilk w stadzie ma ściśle określone miejsce, wyznaczające określone prawa – np. kolejność jedzenia zdobyczy, i obowiązki – np. możemy wyróżnić specjalistów od węszenia niebezpieczeństwa, szukania tropów, zabijania łupu, chronienia dzieci pary alfa, przed-

niej strażą na polowaniu itp. Poza hierarchią znajdują się młode, którymi opiekuje się cała wataha.

Ruja występuje raz do roku, zwykle pod koniec zimy, na przełomie lutego i marca. Ciąża trwa około 60 dni. Wadery szcenią się w norach, wykrotach lub na ziemi, w dobrze osłoniętych legowiskach. W jednym miocie na świat przychodzi zwykle 4–7 wilczątek, ale zdarzają się mioty liczące nawet 12 szceniąt. Młode rodzą się od końca kwietnia do końca maja, niekiedy również na początku czerwca. Są ślepe i wymagają utrzymania stałej temperatury otoczenia. Po dwóch tygodniach otwierają oczy. W pierwszym okresie życia matka karmi je własnym mlekiem, nie opuszczając w tym czasie legowiska. Zaopatrzeniem rodziny w pokarm zajmuje się samiec. Później młode karmione są przez całe stado wstępnie przetrutym i nadtrawionym pokarmem.

Wilk potrzebuje około 5 kg kilogramów pożywienia na dobę – jednorazowo potrafi zjeść nawet 10-kilogramowy posiłek. Żywi się głównie ssakami kopytnymi – najczęściej jeleniami, nieco rzadziej łosiami, dzikami, danielami i sarnami, ale nie gardzi mniejszymi zwierzętami – gryzoniami, zającami, borsukami, ptakami i bezkręgowcami oraz padliną, a w sprzyjających okolicznościach zjada ryby i atakuje zwierzęta hodowlane – owce, krowy, kozy, rzadziej konie, a niekiedy również psy. Uzupełnieniem diety są owoce i runo leśne.

ZWIERZĘTA CHRONIONE

Naturalny zasięg wilka obejmował pierwotnie prawie całą Europę, Azję, Amerykę Północną i północno-wschodnią część Afryki. Obecnie, z powodu zmian środowiskowych spowodowanych działalnością człowieka, obszar występowania wilka obejmuje Alaskę, północną Grenlandię, Kanadę i północne obszary Stanów Zjednoczonych. Na półkuli wschodniej natomiast wschodnią i południowo-wschodnią część Europy, izolowane tereny w Szwecji, Hiszpanii, Portugalii, Francji i we Włoszech, a także obszar Bliskiego Wschodu oraz rozległe przestrzenie Azji, głównie Rosji, Chin, Indii, Mongolii, Kazachstanu, Tadżykistanu, Kirgistanu i Uzbekistanu. Polska leży na zachodnim skraju zasięgu eurazjatyckiej populacji wilka. Główne obszary występowania to Karpaty (od Bieszczadów po Beskid Śląski), Roztocze, Polesie Lubelskie oraz północno-wschodnia Polska, gdzie wilki zasiedlają wszystkie duże kompleksy leśne – puszcze: Białowieską, Mielnicką, Knyszyńską, Augustowską, Borecką, Romnicką, Piską oraz dolinę Biebrzy. Pojedyncze wilki lub niewielkie watahy pojawiają się w różnych częściach kraju, zwłaszcza w zachodniej Polsce. Według danych pochodzących z Ogólnopolskiej Inwentaryzacji Wilków i Rysi, w całym kraju stwierdzono około 120 watah, w sumie 600 osobników.